

PROPRIETAR—DIRECTOR

AUGUSTIN POPA

Redacția și administrația
BLAJ, JUD. TARNAVA MICĂ

INSERATE

conform regulamen. de aplicare a tarifului comercial, categoria V.

Unitatea

REDACTOR

DUMITRU NEDA

Foaie înscrisă în Registrul de publicații al Trib. Târnava-Mică sub Nr. 2—1938.

ABONAMENTE

Pe un an . . . 200 Lei

Pe 6 luni . . . 100 Lei

Pentru străinătate 400 Lei

Foaie bisericească-politică — Apare în fiecare Sâmbătă

De Sîn'Petru

(ch.) In apropierea sărbătorii Sfinților apostoli Petru și Pavel nu te poți pregăti să cinstești pe verhovnicul apostolilor și pe vasul ales al lui Isus Hristos, decât gândindu-te la opera lor de căpetenie: Biserica, și iubindu-o cum ai iubit-o ei.

Isus Hristos n'a aflat un mijloc mai bun pentru desăvârșirea operei sale în cursul veacurilor, decât Biserica. El n'a aflat altă soluție mai bine ducătoare la scop decât creerea acestui împărății a sufletelor, iar această împărăție nu a crezut că ar putea-o întemeia mai solid decât punându-i cap văzut, după însăși firea societății omenești, în avântul și devotatul fiu al lui Iona transformat în Chișă.

Tot ce a făcut Fiul lui Dumnezeu aici pe pământ pentru acest organism a făcut și pentru o cât mai desăvârșită funcționare a lui: pentru a zidi biserica s'a întrupat, a trăit în rădăcine, în lipsuri, în trudă; a făcut apostolie, a lăsat prigonit, vorbit de rău, hulit și răsunat pentru garantarea sfințirii și mântuirii sufletelor prin Biserica. Și-a ales instrumente ca pe Pavel, i-a format și i-a trecut prin ciurul supraomeneștilor greutăți și suferințe pentru nașterea în dureri a Bisericii. Pleiadă nesfârșită de martiri a ridicat, începând cu primii treizeci urmași ai sfântului Petru, pentru Biserica.

Ce a cruțat Hristos în sine și în aleșii Lui pentru Biserica și ce ar fi putut face prin ei și, nu a făcut înainte a-i coborî în adâncurile durerii și a morții?

Iată de ce Biserica, pentru care Hristos a dat, trebuie să ocupe loc de frunte în gândurile, în afecțiunile și în preocupările noastre.

Ai fost făcut fiu al lui Dumnezeu și fiu al Bisericii Lui prin aceeași Taină. Dumnezeu și-a creat împărăția Lui în sufletul tău prin opera acestei Biserici, care te-a învățat elementele de credință, ți-a dat mângăierea și răzămânții unei alte lumi, ți-a dat deslegare de păcate oricând ai dorit, te-a copleșit cu ploaie de dar și cu putere de sus în toate greutățile și cearcă să te sfințească modelând conștiința ta fortiter et suaviter, în fiecare clipă, zi de zi.

Cinstește deci pe Hristos în Biserica Lui, cum a cinstit-o pe ea El și aleșii Lui și cum te-a cinstit El și pe tine prin ea. Cinstește-o pe ea ca pe Hristos, ca pe un organism viu creat și identificat cu Hristos. Cinstește celula centrală de pază, de conducere și de execuție; cinstește-l pe urmașul sfântului Petru, cinstește ierarhia sfântă pe care El a rânduit-o și te roagă pentru ea.

Și azi e zi grea pentru Biserica ce luptă pentru salvăcia neamurilor. Și azi e zi grea pentru ierarhia bisericii sale. Roagă-te să se implinească în ambele voia Lui cea sfântă!...

Cultura și asimilarea

(s. v.) Impărțirea omenirii în neamuri și popoare e un fenomen natural determinat de legi fiziologice și fizice ca și aici, ca pretutindeni în natură, în marea varietate să fie slăvită unitatea. Clima, mediul fizic, mijloacele de trai, ereditatea, ocupațiunea, înzestrarea organică și spirituală, și multe alte elemente contribuie la dăinuirea neamurilor și raselor prin milenii, manifestând aceeași unitate a genului omenesc, atât în structura fiziologică și proprietățile biologice, cât și în structura și însușirile spirituale.

Nimicirea violentă a unui popor prin altul se prezintă astfel ca un lucru împotriva firii. Insemnează eliminarea unui element component al unei unități naturale.

Toată lumea vorbește de vecinicia propriului său popor, deși toată lumea știe că popor cu caracter de vecinicie, atât cât poate fi pământescă, n'a existat și nu va exista. Pentru că deși varietatea popoarelor e un fenomen natural, întrucât popoarele sunt organisme vii, sunt supuse, ca tot ce este viață, evoluției: început, apogeu, declin și apunere într-alt organism viu, naștere, ivire din el și din alte elemente a altor popoare.

Intru cât evoluția aceasta e firească, întrucât în mod normal popoarele prin încrucișare cu altele noi sau străine dau ca rezultat neamuri nouă, limbi nouă, tradiții și obiceiuri nouă, nu poate fi nici o obiecțiune de făcut, nu se petrece nimic împotriva naturii. Tot asemenea când un popor superior prin înzestrarea sa organică și spirituală asimilează pe altul, în cursul veacurilor, fără nici o silă, fără violență, ci printr'un proces determinat de legea „celui mai tare“. Natura nu știe de „șovinism“, ea execută cu simplitate o lege.

De „șovinismul“, care e la temelul tendinței nefirești de a fi desființat un popor prin altul pe căi violente, prin silă și constrângere, n'au știut nimic nici popoarele Europei până la nașterea, și mai ales, până la creșterea culturilor lor naționale. Popoarele conlocuitoare sau cele vecine s'au înrăurit reciproc în mod firesc ori s'au asimilat fără ură, fără sentiment de îndujmănire, chiar fără a băga de seamă la ceea ce se întâmplă.

Ar părea paradoxal și totuși adevărul istoric e exprimat în afirmația că cultura națională e și temelul naționalității conștiente și primejdia, dușmanul ei. Cazul prim e când e vorba de același popor: prin cultura națională neamurile devin puternice, pentru ele insele. Dar și o primejdie pentru altele, agresive, când e vorba de popoare agresive din firea lor, agresivitate datorită unui desechi-

libru intern cauzat fie din conștiința unei puteri, fie a unei slăbiciuni prea mari.

Grupuri mai mici de români au putut trăi veacuri de-a rândul păstrându-și etnicitatea dincolo de Nistru, în marea Slavilor, ca și în sudul Dunării, datorită nu numai tenacității ființii lor, ci și mulțumită faptului că nu au ajuns, până în veacul trecut, obiectivul unui șovinism rus, bulgar, grec sau sârb, trezit de cultura națională respectivă.

Indată ce școala, biserica, armata, administrația, justiția s'au pus în slujba șovinismului național al neamurilor străine de noi, grupurile răzlețe și insulele etnice românești au început să se întunece, să scadă din puterile de rezistență.

Amenințarea desnaționalizării dela periferia vestică a masei compacte a românilor Transilvăneni, începând cu a doua jumătate a veacului trecut mai ales, nu a fost o simplă sperietoare a naționaliștilor români, ci o realitate, datorită șovinismului unguresc, trezit și alimentat de cultura lor națională, la lumina căreia s'au descoperit că sunt prea slabi și prea puțini în mijlocul unor popoare de rasă străină.

Ceea ce va constitui totdeauna un titlu de mândrie și o dovadă de superioritate pentru Statul român e faptul că, după unire, noi nu ne-am atins nici de școală, nici de biserică, nici de celelalte mijloace de cultură ale minorităților etnice dela noi.

Noi n'am fost agresivi prin cultura noastră națională, n'am forțat natura cu legile ei, n'am simțit nevoie de a face din nime, care era de alt neam, român. N'am impus nici românizare de nume, nici de suflete. Ne-am mulțumit cu numărul nostru, cu puterea noastră.

Dar nu tot așa vor purcede și alții! Știm din experiențele trecutului: nici la rășărit, nici la apus.

Voim să subliniem adevărul la care unii par a nu se gândi prea mult, biziindu-se pe lozinca: „românul are șapte vieți“. Suntem rezistenți de sigur, dar în fața ofensivei unui șovinism violent ce se folosește de mijloacele culturii străine, problema păstrării naționalității nu se mai pune ca în veacurile trecute, cu atâta seninătate.

Nu mai e o chestiune de veacuri sau de decenii îndelungate. Va fi în deajuns să ne gândim în ce măsură erau amenințate de desnaționalizare în 1918 frontierele dela rășărit, nord și vest ale românismului, pentru a înțelege datoria noastră de azi, și ca națiune și ca Stat.

Arhieriu și apostol

În numărul său din 15 Iunie c. „*Sionul Românesc*“ din Lugoj aduce, din peana pâr. Dr. Nicolae Brânzeu, o seamă de amănunte mult grăitoare, privitor la persoana și activitatea răposatului *Mitropolit Alexandru*. — Reproducem și noi încreștările interesante ale pâr. prepozit dela Lugoj:

[...] Cunoscut de tinăr ca omul totalei jertfiri de sine, al actelor curajoase, al inteligenței superioare, el a fost găsit de cel mai apt să fie pus în fruntea diecezei Lugojului, când la 1922 Exc. Sa Frențiu a trecut la Oradea. Cu aceasta începe noua epocă a vieții lui; de aci înainte, „il Piccolo“ cum le plăcea prietinelor să-l măgulească, va deveni „il Grande.“

Viața sa, până la numirea de Episcop al Lugojului, și-a descris-o însuș, într'o drăguță autobiografie, publicată în Nr. 18—19 al „*Sionului Românesc*“ din anul 1929, cu ocaziunea jubileului preoțesc de 25 ani.

Activitatea sa de Episcop al Lugojului și-a descris-o tot el, în „*Cuvântul de rămas bun*“, publicat în Nr. 18 din 1936 al *Sionului*. Dar aci nu avem decât o modestă schițare; o icoană demnă de frământările, de bogăția evenimentelor și de mărimea realizărilor, ar reclama volume întregi. Putem noi da ceva într'un mic articol de gazetă?

Cuvântul de program, cu care Alexandru Nicolescu și-a ocupat scaunul arhieresc la Lugoj, a fost *Dragostea*. „Da, iubitorilor fii, dragostea trebuie să se sălășluiască mai vârtos în pieptul unui episcop. De ce poartă episcopul o cruce pe pieptul său? Pentru că episcopul trebuie să se pironească el însuși pe aceeași cruce, substituind pe Mântuitorul și continuând durerile și amărăciunile patimilor Mântuitorului...“

Și pare că-l văd și acum, în seara acelei zile de 16 Iulie 1922, fără să se resimtă de oboselile instalării, îl văd stând în mijlocul clerului, în sala cea mare dela Episcopie, sfătuindu-se asupra problemelor ce așteaptă rezolvire. Erau multe și grele. Dar el cu o privire le-a pătruns pe toate și — a pornit la drum!

Și deodată, un nou suflu de viață pornește în dieceza Lugojului. Un episcop tinăr străbate de-alungul și de-alatul, vizitând rând pe rând toate parohiile; acelaș episcop, care de sărbători își trimite regulat și cuvântul scris, în frumoasele *pastorale*. Punându-se în funcțiune *Reuniunea de Misiuni*, a cărei statute fuseseră aprobate cu 10 ani în urmă, cete de misionari pornesc în toate direcțiile și încep noul fel de evanghelizare a poporului; în activitatea acestei Reuniuni se încadrează și acțiunea literară „*Să fie lumină*“ începută la 1920, dublându-se cu aceea a seriei „*Mântuiește-ți sufletul*“, cărora li-se adaugă seriile „*Publicațiunile istorice*“ și *Biblioteca pentru clasa cultă*“ redactată în întregime de episcopul scriitor. El devine și publicist: începând cu anul 1927, fiecare număr al „*Sionului*“ aduce câte un *articol* al episcopului, care și pe această cale dorește să fie în legătură cu clerul și cu credincioșii săi.

Grija de perfecționarea sufletească a clerului o dovedește permanentizarea *exercițiilor spirituale* la cler, ținând și el personal o serie la Lugoj și 3 serii la Blaj; ele au apărut și în volum. Tot la Lugoj s'a hotărât reînființarea *Asociației Preoților Adoratori*. Ceeace nu se făcuse până aci la noi, a luat un început norocos în dieceza Lugojului, sub patronajul episcopului Nicolescu: *popularizarea cultului euharistic*. Acest scop îl servesc broșurile din seria „*Biblioteca euharistică*“, devoțiunea cu Binecuvântarea euharistică, adorațiile colective, ș. a.

Solicitudinea ce a avut pentru educația tineretului și pentru buna pastorație o arată măsurile luate în privința bunei *catehizări*, recludirea *internatului* diecezan, introducerea *temelor pastorale* și catehetice la sinoadele protopopești, *asociațiile* parohiale, atâtea noi organizații *parohiale* și filiale, și atâtea *noui biserici, capele, case parohiale și culturale* în parohii și filii!

Și acum să trecem la laturea *economică*. A găsit *fondurile* diecezane într'o stare care cerea măsuri; a găsit viața diecezei în con-

diții schimbate față de celea pe cari se putea baza până aci (Fondul Religionar se putea returna dela menirea lui directă). Episcopul fiind în primul rând omul celor spirituale, a făcut tot ce el personal putea face, mergând până în *America*, ca să-și ajute dieceza. Nu multă bucurie i-a cauzat felul cum s'a finalizat lupta în jurul fondurilor... dar vremile nu erau mai bune. În schimb, din buzunarul său, din ce i-a dat Dumnezeu, dădea unde numai se cerea: la oameni necăjiți, la parohii, la instituții. Cine ar putea înșira toate daniile episcopului Nicolescu? Menționăm numai: *castelul dela Furlug, casele și pământele dela Cib, Poiana, Catedrala din Lugoj*, această operă grandioasă, pentru care a cheltuit peste 1 1/2 milion!

Ce demnă încununare a jertfelor și ce onoare pentru episcopul Nicolescu a fost congresul general al Agrului, cu vizita regală, din 1934, la Lugoj.

Dar episcopul Nicolescu se remarcă și ca prima forță pe frontul luptelor generale ale Bisericii: luptele din Parlament, în jurul Constituției și a noilor legiuri ca învățământul, cultelor, Concordatul cu Roma, Codul Penal...

Cuvânt din eparhia de Nord. Vestind moartea pâr. *Mitropolit Alexandru*, ultima circulară a Preasf. *Alexandru Rusu*, cântăria și cumpănită, ca tot ce așterne pe hârtie episcopului Maramureșului, are și rândurile ce urmează:

[...] Deși îl știam demult suferind de o boală necruțătoare, încetarea din viață a Capului Provinciei noastre bisericești a venit pe neașteptate și mult mai curând de cum credeam cu abia câțiva ani înainte, când a urcat scaunul glorios de mitropolit al Blajului. Imprejurările excepționale în cari ne părăsește acest mare păstor, a cărui inimă n'a putut suporta prea mult durerea de a-și fi văzut desbinată Provincia bisericească, sporesc și ele greutatea lovirii ce ne-a ajuns. Ne resignăm însă și increzători în asigurarea dată de Domnul, că nu vom fi ispitiți mai mult decât

FOIȚA „UNIRII“

Pax durabilis

de Gavril Todica

I.

Pacea durabilă între popoare se poate realiza fie pregătind-o printr'o organizare lentă, fie prin exploziile unor războaie, în cari se descarcă, ori mai rău se încurcă, antagonismele.

Se dau ocazii, să fie pregătită atât prin organizare, cât și prin exploziile urii.

Statele civilizate au avut timp suficient să se organizeze în vederea păcii.

Au preferit să se organizeze în vederea războiului, după dictonul păgân, nedemn de popoare creștine; „*Si vis pacem, para bellum*“.

Însă trebuie să privim adevărul în față. Să examinăm ce e de examinat. Să constatăm ce e de constatat. Să fixăm ce e de fixat. Să eliminăm ce e de eliminat. Să distingem lucrurile principale de cele secundare. Qui bene distinguit, bene docet.

Se spune adeseori — și cu drept cuvânt — că statele fiind mari colectivități *vii*, nu pot sta pe loc, inerte. — Prin stagnare, prin letargie, riscă de a fi atinse de suflul morții.

Au nevoie de mișcare, de activitate într'un ritm dătător de viață, ca să se poată desvolta până la un grad oarecare. Prin fatalitate, prin legi naturale necunoscute impuse de voia lui Dumnezeu, orice evoluție merge numai până la un punct culminant. Apoi urmează declinul, în mod mai lent, sau în mod precipitat, în mod brusc definitiv, sau în scăpături cu redresări temporare. Însă vrând-nevrând: declin.

Mișcarea și activitatea statelor se face mai ales în patru direcții, sub impulsul a patru serii de motive: *geografice, etnice, economice și social-politice*, ca să mă țin de distincția făcută odinioară de *Rudolf Kjellén*.

Importanța acestor factori e evidentă în sine, cu toate că savantul profesor suedian a demonstrat-o și în mod special.

Vorba e, că acești factori se pot oare realiza prin metode pacifice? Ori provoacă disarmonii, complicații, noduri gordiane, cari nu se pot deslega decât cu sabia?

Și cine provoacă discordanțele acestea?

Am putea afirma, fără teama că putem fi combătuți, că disarmoniile și complicațiile, în desfășurarea factorilor vitali menționați, le provoacă numai *miopia, ura idioată*, a conducătorilor, manifestată sub forma de șovinism intolerant, imperialism, și alte forme morbide, neuropate, ale egoismului.

Evident, că nu popoarele, ca turme puțin cuvântătoare, au provocat războiul mondial,

ci conducătorii neînțelegători. Dacă un Bismarck și Napoleon III nu se încăerau în războiul din 1870-1, dacă în Austro-Ungaria naționalitățile s'ar fi putut desvolta mai liber, să zicem în provincii autonome, federalizate, cel puțin ca Croația și Slavonia: cu certitudine nu izbucnia războiul mondial și istoria universală ar fi luat alt curs.

Sau, dacă pacea dela Versailles s'ar fi încheiat cu respectarea integrală a principiilor lui Wilson: nu s'ar fi sămănat germele războiului actual. Chiar Liga Națiunilor nu a fost așezată pe baze sănătoase, simple și a trebuit să sucumbă prin sistemul ei complicat, prin dispoziții inoperante de intervenție în politica Puterilor mari.

Toate aceste au atârnat de conducătorii iar nu de popoarele conduse.

Războiul actual a provocat și poate provoca alte probleme, alte complicații, alte soluții.

Atârnă iarăș de conducători.

Dacă soluțiile vor fi dictate de dreptate și echitate: ne putem aștepta la pace durabilă. Dacă soluțiile vor fi dictate de ură: ele vor ascunde germele altor războaie. *Quis Deus avertat!*

Prin soluții luate în mod pripit, fără prevedere la viitor, fără considerare la dezvoltarea armonică generală a factorilor vitali amint-ți mai sus — aceștia fiind resorturi puternice în viața statelor și popoarelor: e clar că pacea nu va fi durabilă.

putem ei împreună cu ispita va face și sfârșitul" (I Cor. 10, 13), plecăm genunchii spre închinare smerită și cerem pentru Cel plecat dintre noi odihna fericitoare a bucuriilor, atât de bine meritate ale raiului.

[...] Telegrama trimisă la Blaj din prilejul acesta are următorul cuprins:

Cu întreg Clerul și poporul credincios al Eparhiei mele deplâng — cu durere dublată de neputința de a-l însoți pe ultimul drum — moartea prea timpurie a iubitului nostru mitropolit Alexandru și rugăm cu toții pe Domnul să-i facă parte cu dreptii. Odihnească în pace!

Episcopul RUSU

De încheiere cerculara Psf. Rusu precizează că: „Deși despărțită de Blaj prin noul hotar, Eparhia Noastră continuă a se ține de mitropolia de acolo.“ Apoi se înșiră dispozițiile privitoare la ceea ce au să facă preoții pentru pomenirea și sufletul adormitului în Domnul.

Românii și Ungurii

Urmând un vechiu nărav, cineva s'a încumetat să scrie în revista italiană „L'Europa Sud-Orientale“ un articol plin de inexactități tendențioase la adresa noastră a Românilor. Profesorul din Milano și publicistul de seamă, care este d. Gino Lupi, a ținut să pună la punct afirmațiunile eronate din articolul: „Opera Ungurilor de latinizare a Românilor“ în aceeași revistă, în care apăruseră și afirmațiunile deochiate. Reținem și noi din acest răspuns rândurile ce urmează:

„... Se spune că Românii sunt un popor amestecat. Acest lucru este adevărat, deoarece toți știu că Românii s'au născut din poporul daco-roman, contopindu-se mai târziu cu slavii. Și Ungurii sunt un popor amestecat într-o măsură însă mult mai mare: triburile finice venite din Asia s'au amestecat, în drum, cu triburi tătare. Odată sosite în Ungaria, aceste triburi au găsit o populație numeroasă cu care s'au contopit. Toate tratatele de is-

torie maghiară confirmă acest lucru. De altfel este suficient să răsfoești un dicționar maghiar pentru a constata marele număr de cuvinte slave ce cuprinde.

Tot ce se spune despre fantastica apariție a Românilor în secolul al XII-lea, este o afirmație lipsită de temei. Pentru a demonstra acest lucru este destul să cităm un fapt foarte simplu: epoca imigrării tuturor popoarelor în Balcani, — unguri, slavi, etc. — este cunoscută precis. În ce privește pe Români, nu există nici un document, sau fapt istoric, care ar preciza venirea lor în regiunile actuale, pentru simplul motiv că ei s'au găsit întotdeauna în aceste regiuni. Fiecare document vorbește de Români ca de un popor ce s'a stabilit de mult pe aceste plaiuri.

... Maghiarii n'au favorizat niciodată, ci dimpotrivă, au împiedecat foarte mult dezvoltarea școlilor românești din Transilvania.

Tot atât de falsă este afirmația că, după izgonirea turcilor, Transilvania a fost incorporată de Austria prin sec. XVI-lea când a fost cucerită și Ungaria. Până la finele anului 1867, guvernul german (iar nu cel maghiar) a fost considerat ca cel mai drept și cel mai bun, fiind omenos și imparțial față de toate naționalitățile.

Nu se poate vorbi de patrie maghiară pentru locuitorii din Transilvania, deoarece majoritatea populației este românească, iar Românii se găseau aci înainte de venirea Ungurilor (în anul 1000).

... Mulți Români au trecut la catolicism nu sub influența maghiară, ci austriacă și a jezuiților italieni; iar pentru a rămâne separați de catolicii maghiari, Românii au format un grup aparte, de rit Oriental greco-catolic.

Limba latină a fost învățată de Români nu dela Unguri, ci în colegiul „Propaganda Fide“ din Roma.

Dacă Românii au rămas secole de-arândul separați de Roma, aceasta se datorește faptului că singurii catolici cu cari veneau în contact erau Ungurii, cu care se găseau mereu în luptă pentru motive naționale și sociale.

Transilvania nu este leagănul națiunii maghiare, iar săcuii nu sunt rasa maghiară cea mai pură. Printre ei — [cum este natural într-o regiune de graniță — se află mulți Români precum reese din numele și religiunea ortodoxă păstrată de ei. Am constatat personal acest lucru, petrecând câteva luni în mijlocul acestei populații.

Este o prostie să se susțină că: „Românii au rătăcit secole de-arândul prin întunecul stăpânirii bizantine“, deoarece acest „întuneric bizantin“ n'a existat niciodată: Românii, descendenți ai Dacilor și Romanilor, au fost întotdeauna acolo, unde sunt și astăzi; iar dacă cu timpul Bizanțul a decăzut totuși, a avut epoci de glorie, grație civilizației romane adusă de Constantin. În împărăția Bizanțului, Românii au văzut întotdeauna pe descendenții imperiului roman.

Ungurii, în schimb, au apărut pentru prima oară în Apus ca hoarde barbare, finice și turanice, din Turkestan iar numai după anul 890 au ocupat regiunile actuale, socotind că astfel au recucerit patrimoniul strămoșilor lor, Avari și Huni. (Acest lucru se poate citi în toate istoriile naționale maghiare). Zeci de ani, înainte de a fi pedepsiți de către împăratul Otto al Germaniei, aceste hoarde erau flagelul Italiei de Nord (în epoca Regelui Berengario) și al Germaniei. Catolicismul le-a adus ordinea și civilizația. Aceasta este istoria. Autorul articolului la care mă refer, n'are decât să o citească și să o studieze.

Nu poți ofensa adevărul istoric, fără a nu fi pedepsit, pentru că el se răzbună întotdeauna“.

† Protopopul Emil Tatar din Târnăveni (fost Diciosânmărtin) a trecut la cele veșnice în mod subit, pe urma unui atac de cord, la 14 Iunie 1941, în vârstă de 52 ani.

A fost un distins membru al clerului nostru, care s'a remarcat îndeosebi ca un bun vestitor al cuvântului dumnezeesc. A păstorit cu frumoase rezultate mai întâi în parohiile Grebeniș și Bandul-de-Câmpie, unde a purtat

II.

Plecând dela învățămintele trecutului și desfășurarea evenimentelor drastice actuale, eu mi-am permis să comunic celor mari și sări câteva sugestii pentru soluțiile viitoare întru realizarea unei păci durabile. Insoțiam aceste sugestii cu observarea (la începutul lui Februar 1941): „Tratând pacea, ura mai mult ar strica, decât ar drege. Continuând războiul, acesta se va purta mai ales între Germanii și Anglo-Saxonii înrudiți prin limbă și rasă. Ar adânci și lărgi abisul dintre ei.

Ca puncte principale pentru o pace durabilă ar fi:

I. Toate statele civilizate de pe glob să fie considerate ca Puteri mari și Puteri mici. Puteri mari ar fi statele cu peste 50 milioane locuitori (inclusiv colonii) și anume, actualmente: Germania, Anglia, Franța, Italia, U. R. S. S., U. S. A., China și Japonia.

Ca Puteri mici rămân statele cu mai puțin de 50 milioane locuitori.

II. În scopul de a asigura pacea generală între popoare, Puterile mari și anume: Germania, Anglia, Franța, Italia, U. S. A., China și Japonia înființează „UNIUNEA PACIFICĂ UNIVERSALĂ“.

În Uniunea aceasta deocamdată nu e admisă U. R. S. S., cât timp mai ține la ideologia ei comunistă, plină de pericole pentru ordinea din lume.

Puterile mici au deplină libertate de a se atașa la una sau alta din Puterile mari.

III. Puterile mici nu trebuie să fie și puteri militare, căci dezvoltarea lor liberă e asigurată prin U. P. U.

Puterile mari vor fi și puteri militare numai în măsură reclamată de susținerea și asigurarea păcii universale.

IV. Limitele statelor trebuie să se conformeze pe cât posibil limitelor etnice, cu eventuale transferări reciproce de minoritari, dacă altă soluție nu ar exista.

V. U. P. U. asigură și garantează minorităților de pretutindeni dreptul de autonomie culturală (limbă, biserică, școală).

VI. Se întemeiază un stat evreesc (în Palestina sau Madagascar), ca statele europene să se poată degaja în mod civilizat de Evreii lor indesezirabili.

VII. Pentru promovarea științelor, dar și din necesități practice, se introduce limba latină ca limbă universală, care ca o limbă perfectă, dar moartă, nu poate ofensa nici un sentiment național și în măsură mică se predă în toate școlile principale de pe glob.

Asupra acestui punct am insistat mai pe larg în alte studii. (D. e. în „Imperativul energetic și învățământul secundar“).

VIII. Pentru promovarea relațiilor comerciale dintre popoare se va introduce un sistem monetar internațional, nesupus fluctua-

țiilor de bursă, invariabil, decadic, dupăcum l-am expus mai pe larg într-o propunere înaintată Ligii Națiunilor din Geneva, la 8 Septembrie 1933.

Cu aceste idei nu pretind că voi pune în cap oul lui Columb, dar sper să contribuiesc cu ceva la clarificarea principiilor unei păci durabile.

Nu mai în cadrul păcii universale e posibilă orice pace locală, sau continentală, durabilă.

III.

Mă vor întreba unii; „Cu ce drept îți permiți de a face propuneri?“

Voiu răspunde simplu:

— *Cu dreptul cugetătorului.*

Unele din ideile precedente mă frământă de mult, ba chiar dela începutul războiului mondial (d. e. frontierele statelor să se conformeze condițiilor etnice).

Neamestecându-te în vârtejul evenimentelor, dar observându-le dela distanță, și-se dă posibilitatea de a surprinde mai bine nexul dintre ele, decum le simțesc și le surprind cei cuprinși în vârtoarea lor și le scapă erorile fundamentale, minciunile, tendințele mârțurisite și ascunse ale beligeranților.

*

Firește, nici pe departe nu aștept, ca sugestiile mele să întimpine comprehensiunea cuvenită acolo, unde trebuie și când trebuie.

Știri mărunte

câțiva ani și oficiul protopopesc, iar în ultimii 7 ani în orașul Târnăveni, — unde prin stăruințele sale fără preget s'a început construirea unei frumoase biserici.

Deși mult legat de împlinirea îndatoririlor sale, ca paroh la oraș și protopop districtual, precum și de grija creșterii copiilor săi, protopopul Emil Tatar a găsit timp — făcând și din noapte zi, — să traducă și să editeze în românește trei volume de predici, precum și lucrarea „Tinerețe curată”, scrise de autorul cu renume mondial Tugomir Tolh.

Părintele canonic din Blaj Dr. Augustin Tatar și dl Dr. Eugen Tatar avocat în Deva și primcurator al bisericii române unite de acolo, — cărora le transmitem adânc simțite condoleanțe, — jlesc în regretatul protopop pe frațele lor cel mai mic, care lasă în urma sa, pe lângă soția văduvă, 5 copii orfani. Odihnească în pace!

Bucurii sufletești. De sf. sărbători ale Pogoririi Sfântului Spirit Reuniunea de misiuni sfinte din Arhidieceză a avut prilejul să încresteze noi roade în ogorul sufletelor, înunând misiuni sfinte în parohiile Fânațele Mădărașului și la Gusu.

În *Fânațele Mădărașului*, unde din dărniciă largă a credincioșilor s'a ridicat o biserică admirabilă, care așteaptă să fie sfințită în curând, vestitor al cuvântului a fost p. Dr. Iosif Bal, călugăr bazilian dela Obreja. Cu toată vremea nefavorabilă cele 18 cuvântări au fost ascultate de aproape toți credincioșii parohiei, iar la urmă s'au mărturisit și cuminecat mai bine de 565 credincioși. La mărturisiri au ajutat, pe lângă părintele local Ioan Pol, și părinții Ambrozie Mera din Șincai-Fânațe, O. Pop din Ulieș și p. Voinea.

La *Gusu* (Sibiu) misionar a fost p. Gavril Pop, refugiat în Luduș. Și aci predicile părintelui misionar au fost urmărite cu cel mai mare interes de toți credincioșii din parohie, iar rezultatul a fost nespuse de îmbucurător: s'au spovedit cu mic cu mare toți aceia care o puteau face și apoi s'au împărtășit cu toții. Ca amintire a sf. misiuni s'a introdus Binecuvântarea euharistică și recitarea rozariului. La spovedit au ajutat p. local Iosif Cristian și Ilie Berghazan din Luduș. — Mărit să fie Domnul pentru toate!

Deși proverbul ne spune: „Non quis, sed quid”, totuși viața desminte la tot pasul acest dicton, acreditându-l mai de grabă în forma inversă „Non quid, sed quis”. Cu alte cuvinte, idei mari dela oameni mici rămân la rolul de cenușotcă, dacă împrejurări extraordinare sau oameni mari nu le scot la lumină.

Dar observarea și cugetarea ne impun obligamente.

Continuând politica „apărărilor naționale” ajungem la catastrofe. Inșiși corifeii anglosaxoni nu au putut și nu-și pot justifica în fața opiniei publice salturile lor în războaie, decât declarându-le „expediții cruciate contra războaelor”. Statele moderne, cu tendințele lor egoiste, devin catastrofale pentru indivizi și popoare.

Fără o organizare suprastatală, prevederea și înțelepciunea civică onestă nu poate schimba nimic din politica înarmărilor. Politică dementă, pentru că în momentele decisive, toate înarmările se dovedesc inutile. Vezi exemple drastice recente: Polonia, Franța, Belgia, Iugoslavia...

Concurs la catedrele vacante ale Academiei teologice din Blaj. Cu termenul de 28 Iunie 1941, P. Ven. Ordinariat arhid. publică concurs la următoarele catedre vacante dela Academia de teologie: 1. Testamentul Vechiu, — 2. Apologetica și Dogmatica, — 3. Teologia practică (pastorală, catechetica, liturgica și omiletică), — 4. Filosofia morală și sociologie, — 5. Istoria bisericească, — 6. Cântare și tipic bisericesc (maestru). Pentru ocuparea acestor catedre, candidații se vor conforma dispozițiilor cuprinse în Regulamentul Academiei de teologie „Sf. Treime” din Blaj, aprobat și promulgat din șed. consistorială dela 18 Februarie 1933.

Personale. Ven. Ordinariat al Maramureșului a făcut mai nou următoarele numiri: Alex. Chindriș din Ferești-Cornești, la Iapa; Grigore Pop din Glod, la Ghelinta; Isidor Ghiurco din Odești, la Oarța de jos; Ilie Opreș și Pompeiu Marica, nou hirotoniți, la Șoimuș, respectiv Glod.

Lugoju și moartea Mitrop. Alexandru. În data ce a sosit vestea tristă despre încetarea din viață a celui ce 14 ani fusese arhipăstor al eparhiei Lugojuului, s'au arborat drapele negre pe catedrală, pe reședința episcopescă și pe casa parohială. Duminecă, în 8 Iunie, s'a slujit în cadrele sf. Liturghii, la catedrală, un parastas, iar p. Nicolae Brânzeu, prepozitul capitular, a rostit o cuvântare ocazională. „Ruga” (serbarea socială de hramul bisericii) a fost contramandată. La înmormântare au participat din Lugoju: P. prepozit Brânzeu, p. Ienea și Deciu, canonici, p. Dr. P. Suci, paroh-protopop, p. Tufescu dela Episcopie, d. Dr. Geleșianu, avocat diecezan și d. Dr. Ilea, dir. spitalului de stat, cu doamna. În fruntea tuturor a fost însuși P. sf. Ioan Bălan, episcopul eparhiot.

Locale. Marția ce vine, de nașterea Sf. Ioan Botezătorul, va predica p. Victor Pop, canonic mitropolitan, iar Dumineca viitoare, de praznicul Sf. apostoli Petru și Pavel, va predica, p. Ioan Moldovan, canonic mitropolitan.

— Săptămâna aceasta s'au început lucrările de zugrăvire a catedralei blăjene. Se va face tot ce-i cu putință ca la începutul noului an școlar interiorul catedralei să fie altul ca până acum: impodobit și îmbogățit cu zugrăveală nouă și mobilier nou.

— S'au sfârșit și examenele de bacalaureat în fața celor două comisii ce au fost aici. Și anume: La comisia dela liceul „Sf. Vasile” s'au înscris 81 de candidați. Au reușit la scris: 76. La oral: 70. Toți au fost absolvenți ai liceului local, afară de clericul Vasile Giurgea. — La comisia dela „Institutul Recunoștinței” s'au înscris 60 de candidați și candidate dela liceul de fete din loc, liceul „Timoteiu Cipariu” de băieți, din Dumbrăveni, liceul reformat maghiar, de băieți din Aiud și liceul romano-catolic de băieți din Alba-Iulia. Trei au fost înscrși prin inspectorat. — Au fost promovați 46.

50 ani dela publicarea enciclicei „Rerum novarum”. Împlinindu-se în acest an 50 de ani de când marele papă Leon al XIII-lea a adresat lumii întregi celebra enciclică „Rerum novarum”, care a trasat întreaga legislație muncitorească modernă, fixând atât de limpede raporturile dintre factorii producției și apărând drepturile sfinte ale muncitorului, acest jubileu a fost prăznuit în întreaga lume catolică cu deosebit fast. Pretutindeni s'au ținut conferințe asupra enciclicei, s'au pus în lumină principiile anunțate de ea și s'a preamărit interesul pe care Biserica l-a arătat unei probleme atât de actuale ca aceea a muncii. Ca o încoronare a acestora, în ziua de 1 Iunie, sărbătoarea Rusaliilor la rom.-cat., S. Sa Pius al XII-lea a adresat lumii un mesaj radiofonic în care a insistat din nou asupra principiilor anunțate în aceea enciclică a lui Leon al XIII-lea, după care a împărțit ascultătorilor din întreaga lume binecuvântarea apostolică.

Dela catedră la altar. După cum ne înformează „Osservatore Romano” (29 V 1941), la sfârșitul unei trecute a fost hirotonit întru preot la Bologna în Italia fratele dominican Albert Maria Camis. Acesta timp de 60 de ani petrecuți în viață a simțit chemarea dumnezeiască spre altar și după ce își luase doctoratul în medicină și chirurgie, după ce ocupase catedra de fiziologie în diferite centre universitare din Italia, ajungând rector al Universității din Parma, a ascultat vocea lui Dumnezeu, a îm-

brăcat haina albă a dominicanilor, a plecat misiunar în Filipine și după trei ani a fost ridicat, prin punerea mânilor cardinalului I. B. Nasalli-Rocca, la treapta de preot al Celui prea înalt. Pildă vie pe care să o imiteze toți acei tineri ai noștri, care simt chemarea spre altar și care acum trebuie să se decida pe ce drum să apuce.

Praznic luminat. A avut loc luna trecută la Liuzi-Călugăra din apropierea Bacăului. Acolo se află, pe cum se știe, inima provinciei călugărești a minorităților moldoveni, și de acolo cărmușește pe lângă români ai Sărăcuțului din Assisi p. Dr. Iosif Pat provincialul lor. Împlinind acest Preacucernic P. rinte Provincial un sfert de veac de preoție, toți cei ce îl au drag — și îl au drag toți câți îl cunosc — au socotit că e de a lor datorință să-i exprime din acest prilej cele mai simțite urări de bine. Ceeace au și făcut în chip mișcător. Tot odată a fost acolo și P. Sf. M. Robu, dela Iași, care a hirotonit de preot în neuitata zi de 11 Mai c., 13 clerici de-ai seminarului franciscan din Liuzi-Călugăra. Atât Em. Sa Card. Maglione, secretarul de Stat al Vaticanului cât și Generalul Franciscanilor, p. Beda Hess din Roma, au felicitat pe Preacuv. P. r. Pat. — Facem și noi acelaș lucru, dorindu-i încă mulți ani de viață rodnică în fapte ce numai binele îl slujește, sub toate formele lui.

Înaltă distincție germană acordată unui savant catolic. Führerul a acordat medalia Goethe pentru artă și știință Drului Franz Bumm, fost președinte al serviciului salubrității din Reich, care a împlinit 80 de ani de viață. Drul Franz Bumm conduce de mai multă vreme spitalul Sf. Hedwiga din Berlin și a fost unul din cei mai activi incurajatori ai operelor de binefacere, fiind în repeșite rânduri decorat din partea Papei, pentru că e în acelaș timp un catolic practicant. Ultima distincție i-s'a acordat „pentru a aprecia serviciile prețioase pe care le-a adus științei și cercetărilor medicale și veterinare.” Deși bătrân, ilustrul savant continuă să muncească pentru poporul său.

Trei cărți puse la Index. În ziua de 7 Mai a. c. Sf. Oficiu a pus la Index trei cărți scrise în nemțește: Koepgen G.: „Gnosis des Christentums” (Gnoza creștinismului), Laros Matia: „Das christliche Gewissen in der Entscheidung” (Conștiința creștină la răscruce) și „Der Katholizismus der Zukunft” (Catholicismul viitorului) scrisă de Herman Mulert. Toate aceste trei cărți sunt pline de idei modernizate și denaturează adevăratul spirit al catholicismului, vărsând în sufletul cititorilor o neîncredere față de tot ceea ce are omul mai sfânt, adecă față de descoperirea dumnezeiască și de Biserica. Pentru a preveni răul pe care aceste cărți l-ar putea face sufletelor creștine, Sfântul Scaun a oprit tipărirea și citirea lor.

Un mare congres catehetic catolic American, s'a ținut la Brooklyn în Statele Unite ale Americii, la care au participat 17 arhiepiscopi și episcopi, 1000 preoți, 2000 călugărițe și peste 20.000 laici. Congresul a studiat mijlocul de a ajunge la o instrucție catehetică a tineretului cât mai temeinică, făcându-se apel ca și mireni să dea o mână de ajutor acestei opere atât de importante, pentru că aeroplanele, cuirasatele și autoblandatele vor fi inutile pentru apărarea țării, dacă națiunea nu-și reface spiritul său creștin, care să străbată toate instituțiile sale. Această o recunosc americanii. Iar noi mai deștepti decât ei, vrem să scoatem cu totul religia din școale!

Universitate catolică în Brazilia. În primul conciliu plenar brazilian din 1939 se luase hotărârea să se înființeze o universitate catolică în Brazilia. În acest an această hotărâre a putut fi realizată, începând să funcționeze această primă universitate catolică la Rio de Janeiro, care având aprobarea guvernului, va putea conferi grade academice, recunoscute de stat. Corpul profesoral e compus din preoți și laici și deși nu aparține uezurilor, e condusă de ei. Se așteaptă mult dela această înaltă instituție, din care desigur vor ieși mulți și buni fii ai Bisericii care a întemeiat-o și care o susține!

Mulțumită publică. În numele credincioșilor parohiei române-unite din Totou, aduc sincerele și devotele noastre mulțumiri, pentru suma de 2000 lei trimisă de Domnia Sa dl Iuliu V. Albini, mare prietar de mine din Zlatna. Rugăm pe bunul Dumnezeu ca să-i primească jertfa, dorindu-i noroc și belșug pe vana de aur a minei, din care cu așa mână și inimă largă împarte celor lipsiți. Totou la 5 Mai 1941. Preot Ion Gh. Ciota.